

СВОБОДА

UKRAINIAN NEWSPAPER PUBLISHED BY THE U.S. DEPT. OF JUSTICE, MONDAYS & HOLIDAYS (SATURDAY & MONDAY ISSUES COMBINED) BY UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC., 81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N.J.

FOUNDED 1933

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year \$12.00; six months \$6.25; three months \$3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year \$14.00; six months \$7.50; three months \$4.00. For UNA members monthly \$5.00.

Address: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Маркіанове діло

Вся українська спільнота — в краю під советською окупацією і в різних країнах поселення у вільному світі — урочисто відзначає цього року столітєвості дні народження Маркіана Шашкевича, — західноукраїнського поета, — що відіграв провідну і вирішальну роль у національному відродженні українського народу під австрійською займанщиною — Галичини, Буковини й Закарпаття. Волею Провидіння стало так, що народження Маркіана Шашкевича, пробудника Галицької України, перепало на три роки день народження Тараса Шевченка, пророка й духового провідника всієї новітньої України. І так само померли Маркіан Шашкевич і Іван Франко, двоє інших діячів з "Руської Трійці" — Яковом Головацьким й Іваном Вагилевичем — "Русалки Дністрові" в 1837-му році, перепало на три роки вихід Шевченкового "Кобзаря", що появилася 1840-го року.

Мало який народ, мало яка частина якого народу в світі перебувала в умовах важкого духового пригнічення й культурного безпросвіття, як Галицька Україна початку 19-го століття. Народна українська мова зберігалася тоді тільки серед панщизняного селянства, нечисленна інтелігенція, включно з священством, була денационалізована, зникла або спольщена. Не було великих надій і на духову підтримку з гомолічного масиву українських земель — Наддніпрянської України, де єдиним проявом національного відродження на той час була "Енеїда" Котляревського. Треба було великої відваги, а ще більше сили віри, сили й гарту духа, щоб у такий час виступити проти всіх і проти всього: проти чужих мов та штучного язича в школі і в літературі, проти відділення галицької вітки українського народу від її пня, проти утоточнювання "русского" й "русинів" з Росією і "русинами".

Такою відвагою, такою любов'ю до свого, такою вірою був сповнений молодий богослов Маркіан Шашкевич, який у своїх "Псалмах Русланових" стверджував: "віра серця мого, як Бескид, твердо поставлена на любові" і — "якщо ми душою очі й душою ми віримо, а не віримо милості і віри не візьмемо, а не віримо милості і віри не візьмемо, бо руське ми серце та й віра руська". Своєю твердою вірою в оновлення українського народу, що придушувало його народ, його землю і, як пробудник Галицької України, записав своє ім'я в історії свого народу.

Після Котляревського і Шевченка заступили Маркіана Шашкевича для українського національного відродження величезні. "Дібною цвіткою" свого слова, своєю "Русалкою Дністровою" і "Псалмами Руслановими" поклав він основи не тільки для української літератури в Галичині, але і для української науки, що свій початок і розвиток знайшла в західноукраїнських землях, а потім і в усій Україні завдячує великою мірою виступу Маркіана Шашкевича. Він, як писав потім Франко у своєму "Мойсеї", справді такий усеяв труд свого життя віддав, щоб з рабів зробити народ по Божій влобі.

Глибоко й широко зрозуміли і оцінили заслуги Шашкевича вихідці з Галичини, українські іммігранти у З'єднаних Державах Америки, в Канаді та в інших країнах. Принісши з собою вогонь його слова на землі нового поселення, вони урочисто відзначали збраними, академіями й маніфестаціями сторіччя з дня народження Пробудника Галицької Землі в 1911-му році. Високу оцінку подвигу Маркіана Шашкевича дала тоді "Свобода" у великий день його народження, у статті визначений тільки датою "6 листопада" і закінчений актуальним текстом і сьогодні і по всі часи ствердженням, що "коли наш народ велетнем дитину і дитя у серцях мільйонів горить полум'я національної свідомості і гордості — то се Маркіанове діло".

Д-р Лука Луцив

МАРКІАН ШАШКЕВИЧ

(У 150-річчя з дня народження)

(7)

"Русалка Дністровая"

Після невдачі з "Зорею" Шашкевич не опустив рук і не припинив заходів, щоб такі пущити між український народ в Галичині першу книжку українською мовою. В 1835 р. Яков Головацький вернувся з Будапешту, де студіював в університеті і де мав нагоду познайомитися зі словом Яном Кольаром, сербом Юрієм Петровичем і хорватом Куриляком, завзятими слов'янофілами.

Головацький порадив Шашкевичу надрукувати першу українську книжку на Угорщині. Її назвали "Русалкою Дністровою", і рукопис завіз до Будапешту сам Головацький під час вакацій 1836-го року. Ця книжка на першій сторінці має такі написи: *Русалка Дністровая*, *Ruthenisch Volks-Lieder* у Будимі, Письмом Корол. Веселичина Пештанського. 1837. (Бібліографічний опис подас Володимир Дорошенко і брошури "Маніфест Руської Трійці", Філадельфія, 1959, ст. 4). Ця книжка мала сторінок: XX + 133 + 2. Будапештський цензор Надь апробував друку, і в грудні 1836 р. "Русалка" вийшла в світ.

МІЖ КАПІТОЛЕМ І ВІДМІ ДИМОМ...

ОПОРОЖНЕНА „СЕМОВА ПАЛАТА“...

На початку жовтня, коли в лікарському комунизмі поглинено світої, що Сем Рейбери, спікер Палати Репрезентантів ЗДА, почав остаточно й беззастережно боротьбу за життя, почалися в столиці розмови, повні сентиментальних рефлексій, сполучених з політичними міркуваннями на тему його наслідства в Конгресі. Симводять роки, протягом яких Сем Рейбери займав крісло спікера Палати, та сорок дев'ять років його у Конгресі — це великий шмат часу не тільки в житті людини але й — особливо в нашій добі — в житті такої політичної установи, як американська легіслатура. Ці роки мусили зв'язати тривалими нитками спільної долі Сема Рейберна й установу, а в ній з людьми: з конгресменами, урядовцями, кореспондентами, чи хоч би зі сторожками безпеки. Президент — від Вільсона починаючи, слухав його ради або мали з ним клопот; не один конгресмен чи сенатор, як ось тепершній віце-президент Джамсон, був його парламентським виконавцем. Для всіх їх Сем Рейбери був інтегральною частиною Капітолю й того всього, що там творилося, і Палату Репрезентантів інколи звали „Семовою Палатою". Не дивно, що сентиментальний відгук на суму вістку був широким і щирим.

Але політична дійсність не дозволяє обмежитися сентиментом. В січні 1962-го року, коли Конгрес зійдеться на другу сесію, треба буде вибрати спікера Палати, і вперше від 1940-го року це створить невелику проблему для демократичної більшості. В дійсності демократи мусять розв'язати цю проблему ще поки зійдеться Конгрес, отже мусять починати, хоч за кулісами, вже тепер. За Конституцією спікера вибирає палем Палати Репрезентантів, але в практиці він тільки потверджує вибір, який уже перед тим зробила партія конгресової більшості.

В американській політичній системі позиція спікера Палати Репрезентантів вважається за другу після Президента щодо впливовості в політичній гієрархії. У черзі наступництва на випадок смерті чи незділності Президента спікер стоїть на третьому місці, після віце-президента, але перед державним секретарем, секретарем скарбу і т. д. Він має потрібну функцію в Конгресі, бо є рівночасно і законним членом Палати Репрезентантів з правом голосування, з її головою з широкими правами керувати перебігом нарад і законодавчої діяльності; наразі він є провідником партії більшості в Палаті. Протягом історії і великою мірою завдяки Семові Рейбернові, уряд спікера постійно в силі й значенні. Завдяки тому, що він має змогу призначати голов вибраних комісій, подавати законопроекти до відносних комісій в певному порядку і взагалі „протегувати" проєкти, за якими стоїть особисто, вплив його на законодавчу діяльність був незначально великим. Щодо цього він був куди більший і відмінніший від його колеги в британському парламенті: той, хоч вибраний з рядів партії більшості, з хвилюючою вибіркою й потвердженням монархом, зрікається партійної приналежності і навіть членства в клубіх з партійним забороненням. Він стає безпартійним, а не тільки службою парламенту, який керує з великою гідністю, але також сильною рукою. Він не міншався до праць комісій, не впливав на хід законодавства. Там — у старій Британії, спікер з тієї ж головою нижчої палати, протектором її прав і прихильцем, охоронцем традиційних звичаїв і гідності самої установи. Тут — спікер є активним законодавцем з правами і привілеями, що потребують конгресової підтримки своєї програми. Тож Демократична партія поставилася з великою увагою до вибору нового спікера.

Вже називають різних кандидатів, а передусім Джамсона МекКормека з Месачусеттс, тепершнього провідника більшості в Палаті Репрезентантів. Він з віку, старшинства в Конгресі і з уряду, який тепер займає, з найбільш політичним наслідком Сема Рейберна, якого був правою рукою і доголомитим заступником. За ним традиція, що провідник більшості вибирають спікером, за ним повага його довгого служіння в Конгресі і позиція в партії. Кажуть, що трудно буде покинути ці обставини. Але є проти нього й застереження. Вони, здавалося б, не суттєвого порядку, а все ж такі можуть заважати. МекКормек — католик, і то діяльний, з кількома орденами від Папи. А тут — Президент католик, сепаратський провідник більшості — МекСфілд, теж католик, то чи не забагато їх буде...

Правда, не вибиратиме мас населення, що була така чужа на релігійну нотку під час президентських виборів, а вибиратимуть партійні провідники, а все ж такі питання не певно буде предметом розважання. І ще в кулоарах шепчуть про іншу делікатну справу: можливо, що в Месачусеттс зустрінувся в сенаторських переговорах у 1962-му році два роди: Кеннеді і МекКормек по демократичній стороні, а потім же третій — Лафліна, у републіканській. Наймолодший з братів Кеннеді — Тед, що має тепер усього 29 років, кажуть, має намір заступити на місце сенатора, яке спорожняв його старший брат — Джам. Рівночасно братишні кандидатура на спікера, Едвард МекКормек, тепер генеральний прокурор сейту Месачусеттс, теж заповідає свою кандидатуру. Обидва горді роди, обидва популярні, можуть зустрітися як суперники в 1962 році; але вже тепер це може вплинути на вибір спікера Палати Репрезентантів. Політична гра єтас далеко в часі й просторі з далекими цілями.

А покищо на терені Палати Репрезентантів згадують інших кандидатів на спікера: Альберта з Оклахоми, Болліна з Місури, Мілоса з Арканзасу, Боггса з Луїзіани, Волтера з Пенсильванії...

Можливо одні з них справді відбере шансу МекКормекові, але цього ледве чи можна сподіватися. Певне тільки одне — і тут немає ні партійних, ні особистих застережень — Капітоль не буде вже таким, як був досі, коли в ньому не став Сем Рейбери.

(юст)

КОНГРЕС СОЦІАЛІСТИЧНОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ В РИМІ

Рим. — 27-го жовтня в р. Конгрес Соціалістичного Інтернаціоналу. Як показала практика, ця організація може діяти тільки в часі міжнародного миру. Війна руйнує зв'язки між політичними партіями різних країн. Так сталося в 1914-му році, коли почалася перша світова війна: тоді розпався Соціалістичний Інтернаціонал, створений у Парижі в 1898-му році. Відновлено його на конгресі соціалістичних партій у Гамбурзі 1923-го року. З виходом другої світової війни знов перестав він діяти і відродився тільки в 1951 році у Франкфурті над Майном.

Перед другою світовою війною ця організація охоплювала переважно народи білої раси Європи і Америки. На початку 20-го століття в її лоні велися завазяті дискусії між „соціалістичними революціонерами" і „реформістами". Одні уважали, що шлях до соціалізму мусить йти через повстання і захоплення влади; реформісти ж в демократичних державах, де є свобода для організованої діяльності соціалістичних партій, поставилися проти революційних ілюзій, вважаючи, що шляхом мирного розвитку робітничого в легальних формах, через парламент, здобуде більше, ніж революціями.

Після першої світової війни реформізм переміг у всіх індустріальних країнах. Соціалістичні або коаліційні уряди з участю соціалістів були створені в Німеччині, Австрії, Чехо-Словаччині, Голландії, Бельгії, Англії, Швеції, Норвегії, Данії. Також у новостворених державах над Балтійським морем, у Фінляндії, Естонії, Латвії і Литві соціалісти належали до коаліційних урядів з іншими демократичними партіями. При „революційному соціалізмі" лишалися тільки більшовицька Москва та залежні від неї комуністичні партії. Комуністи в 1919-му році створили свій Інтернаціонал у Москві і повели шалену кампанію проти соціалістичних партій.

Від кінця другої світової війни у країнах Заходу йде боротьба між соціалістами й комуністами за людські душі: чи мають робітничі партії диктаторський парад, що об'єднує шляхом повстання на узаконити людський рід, чи, навпаки, сполгатися на свою власну вільну організацію та поступово досягнути політичного життя шляхом суспільних реформ. В цьому змаганні ідей у Західній Європі перемогли демократичні соціалісти — реформісти. Комуністи у скандинавських країнах, у Німеччині, в Бельгії, Голландії і в Англії не мають ніякого впливу. Сила комуністичного руху падає в Італії і Франції. Таким чином, „пролетарська революція" стала предметом експорту із більшовицької Росії, і в останній „революції" є військова сила червоної армії.

Уже в своїй вступній промові на конгресі голова Соціалістичного Інтернаціоналу Агнес Андерсен (Данія) задала народну революцію на Угорщині, яку задушила Москва брутальною силою. Конгрес рішучо засудив відновлення атомових вибухів у повітрях в СССР, всупереч попереднім обіцянкам советського уряду, що він зійде першим

не почне цих експериментів, і висловив свій жаль з приводу відмови СССР прийняти пропозицію американського і британського урядів негайно укласти договір про заборону атомових вибухів у повітрях. В резолюції Конгресу названо советські вибухи атомових бомб „потворним злочинним супротивом людства".

В справі нападку Москви на західний Берлін промовляли: П. Стаал — міністер закордонних справ Бельгії, Віллі Брандт — посол в західнонім Берліні і К. Шмідт, заступник голови парламенту Західної Німеччини. В резолюції у справі Німеччини висловлено загальну засаду — свободи для всіх народів:

„Соціалістичний Інтернаціонал пригадує свою непохитну віру в право кожної нації на самовизначення". Щоб уникнути нової світової війни, Конгрес висловив побажання, щоб уряди великодержав дійшли до згоди в справі Берліну й Німеччини.

На Конгресі були присутні делегати з Японії, Індії, Камеруну, Малагаскару, Нігерії, Сенегалу, Танзанії, Ірану, Туреччини і ін. В промовах представників колорних народів висловили свою політичну зрілість і розважність. Делегати соціалістичної партії Танзанії згадали у своїй промові, що його країна, згідно з умовою із урядом Великобританії, буде проголошена незалежною державою 9-го грудня цього року, і що Танзанія „хоче жити в приязні з Англією". Конгрес вирішив вислати комісію в країні Азії й Африки для дослідження ситуації „жових націй" на місцевостях держав над Балтійським морем, у Фінляндії, Естонії, Латвії і Литві соціалісти належали до коаліційних урядів з іншими демократичними партіями. При „революційному соціалізмі" лишалися тільки більшовицька Москва та залежні від неї комуністичні партії. Комуністи в 1919-му році створили свій Інтернаціонал у Москві і повели шалену кампанію проти соціалістичних партій.

Від кінця другої світової війни у країнах Заходу йде боротьба між соціалістами й комуністами за людські душі: чи мають робітничі партії диктаторський парад, що об'єднує шляхом повстання на узаконити людський рід, чи, навпаки, сполгатися на свою власну вільну організацію та поступово досягнути політичного життя шляхом суспільних реформ. В цьому змаганні ідей у Західній Європі перемогли демократичні соціалісти — реформісти. Комуністи у скандинавських країнах, у Німеччині, в Бельгії, Голландії і в Англії не мають ніякого впливу. Сила комуністичного руху падає в Італії і Франції. Таким чином, „пролетарська революція" стала предметом експорту із більшовицької Росії, і в останній „революції" є військова сила червоної армії.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Ще про „особливий почин УТІ"

На сторінках „Свободи" дир. І. Шепарович порушив дуже важливу справу праці УТІ, як школи, що має стати продовжувачем праці Української Господарської Академії та Українського Техніко-Господарського Інституту на чужині.

Великий вклад в українську науку, виконання фахових сил і репрезентацію української науки на чужині зробили ці школи. Хочемо вірити, що українська організація спільнота, передусім, вчені та професори високих шкіл та студіююча молодь, підтримують УТІ в Нью Йорку, допоможуть цій школі розвинути наукову та навчальну працю і уможливити її стати репрезентантом української політичної, економічної й агротехнічної науки.

Популярно-інформаційна стаття дир. Шепаровича виконала своє завдання.

Іншу справу, а саме справу економічної термінології порушив д-р Л. Мельник у „Свободі" ч. 203. Думаємо, що порушення питання треба поширити й підкреслити важливість української термінології в усіх галузях науки. Це тим більше пекуча справа тепер, коли на Україні творять „малоросійсько-російську" термінологію. Професор Київського Державного Університету ім. Т. Шевченка А. Голоуб, працюючи над українською термінологією та номенклатурою в неорганічній хемії. Ще в 1958 році він переклав довід, що хемічна термінологія так російська, як і спеціально українська застала і не відповідає духові мови, а в багатьох випадках суперечить міжнародній термінології. Проти проф. А. Голоуба виступили хеміки А. Астахов, Я. Фіалков та інші, вважаючи наближення української термінології до російської. Атмосфера наукової праці була неможливою, і проф. Голоуб, скориставшись з нагоди, залишився в Канаді. Вірно, що проф. Голоуб успішно докінчив свою працю, бо ні Астахов, ні Фіалков не будуть уже йому диктувати, котрі терміни кращі для української науки.

Щодо фахових зауваг д-ра Мельника відносно акцій та облігацій, а також інфляції, то такі питання, на мою думку, краще дискутувати серед фахово підготованих осіб, а тоді вже в популярній формі подавати до загального відомства.

Відносно вартості тепершнього долара, то я теж зустрічаю в американській щоденній пресі оцінку у висоті 30-31 центів. Тому варто простудіювати й подати докладніші дані, оперті на найновіших економічних і статистичних дослідках.

Пропозиція, щоб УТІ зайнявся справою усталення економічної термінології доцільна, але при умові, що науковці й організатори спільноти та підтримують УТІ. Коротко: добре буде, якщо д-р Мельник подасть свої думки і згодиться взяти активну участь в економічній термінологічній комісії при УТІ. Вірно, що дирекція УТІ повітає такою ініціативою, бо — велика сила в єдності та співпраці.

Макар Калитиш

Розмонт, 1961 р.

Політична вага цього конгресу відзначається в делегаціях різних країн, що взяли в ньому участь. Поділяю думку: І. Б. Пінтерман — заступник прем'єра австрійського уряду і міністер закордонних справ Австрії; П. Стаал — віце-прем'єр уряду Бельгії, К. Гейсман — голова парламенту Бельгії, В. Казман — прем'єр уряду Данії і Н. Маттіасон, член парламенту, Г. Моле — кол. прем'єр Франції і колишній міністер: Жакс, Мок, Газе і Піно; посли до лондонського парламенту — Гейтселл і Шарет, Кроссман, Бейкон; Д. Гаксон і М. Шарет члени Ізраїльського парламенту; Д. Саррад, Амадеї, Роміга, Россі — члени Італійського парла-

менту; Т. Кісон, міністер соціальної опіки в уряді Швеції, Г. Олсон, член парламенту і ін. Були на конгресі також члени парламенту Швейцарії, Голландії і Бирми.

Конгрес вислухав звідомлення Конференції Міжнародної Ради Соціал-Демократичних Жінок, яка відбулася в Римі 20-21 жовтня і в якій брала участь також делегати Комітету Українських Соціал-Демократичних Жінок.

Учасники Конгресу були запрошені на прийняття до президента Італійської Республіки Гронкі, до голови уряду Фафані і до голови міста Риму.

Обсерватор

перевів слідство проти видавців і авторів „Русалки". Іван Вагилевич заявив, що він не брав активної участі у виданні книжки. Тільки його два вірші туди попали: „Мадель" та „Жуливі і Катина". М. Шашкевич відповів на слідстві, що хотів послужити рідному письменству та рідній мові, яка є самостійною між церковнослов'янською і російською. Як Головацький не відповідав того, що це він, як колишній студент університету в Будапешті, займався виданням „Русалки Дністрової".

Гроші на друкування книжки в сумі 150 фльоринів вислали до друкарні аж в лютому 1837 р., і тільки після того можна було її розсилати між люди. У виданні „Русалки" допоміг директор головної школи в Коломиї о. Микола Верещинський, пожертвавши 60 фльоринів, 15 фл. дав о. Іван Авликовський, а решту, якимсь робом роздобли самі редактори-видавці. В Дорошенко у згаданій праці подас за д-р М. Тершаківцем, що 90 фл. дав сам М. Шашкевич.

Зміст „Русалки Дністрової" складається майже з тих самих речей, що були призначені до „Зорі", а крім того ввійшли до неї деякі нові твори. Немас статті про Б. Хмельницького.

Отже, надруковано в ній: „Передслів" (вступ); пісні народні (ст. 1-58); складання (оригінальні твори) — ст. 59-100; переклади (101-112); старина (рукописні матеріали); Критична оцінка книжки о. П. Лозинського — зроблена М. Шашкевичем, який знов виступив проти латини в українській літературі (113-132).

Книжку складали чужі, не-українські складачі, далеко від видавців, і тому в ній є численні друкарські помилки. В Дорошенко нарахував їх 150.

„Але в нещасливу годину винула оця „Русалка" з глибоких філій галицької безпросвітності", — пише Б. Лепкий. З Будапешту вислали 800 примірників „Русалки" через Відень до Львова на руки Якова Головацького, а 200 примірників достав у Відні Іван Головацький, молодший брат Якова. Б. Лепкий пише про 900 і 100 примірників.

Поліція у Львові притримала ці книжки і запитала Митрополита, що з ними робити. Митрополит переддав примірник своєму цензорю, о. д-рові Венедиктові Левинському, який негайно пізнав в новій книжці „Зорею". У вступі до „Русалки" були надруковані прізвиська деяких осіб, які надсила-

ли до неї матеріали і які саме тоді були замішані в процесі спроби пропольської пропаганди і державної зради. Тому Митрополит, побоюючись щодо лояльності видавців супроти Австрії, видав нехвалючу оцінку про „Русалку", і поліція сконфіскувала всі примірники книжки з тим, щоб Митрополит перевір слідство. „Русалка" пролежала на поліції до революційного 1848-го року, а до Галичини дійшла тільки частина примірників, що їх достав був Іван Головацький у Відні.

Про правопіс „Русалки" Шашкевич написав у передмові таке:

„Сказати нам да-що о правопісові сей книжки. Хочемо зазначити, проте знати нам конає, яке тепершнєму языку ітняное лице; загля до держави-моєї ся правила: „пшш, як чуши, а читай, як видиш" (Твори, ст. 91).

Ми вже згадували, що Шашкевич гостро виступав проти латинської азбуки в книжці о. Лозинського. Там він писав в обороні азбуки „святого Кирила, лобомудруй високумного, многоуменного, що ся так добре адивив в язык словянський, що бистрым соколом оком промыви го на вскрзы, що сильным думачиум духом обива всі голюси величюго знева-щего языка слав'ян. Азбука святого Кирила була нам небезною незборимою твердею перед зниднєм, була найкріпильним столпом, несклобнимю скалою, на котрий Русь святая, через тілько століть, лютю печалена, крепко стояла. Її то чудне діло, що ми досі русинами!" (Твори, ст. 94-95).

„Русалка" надрукована не кирилицею, а графянкою, достосовною до фонетичної засади, з додатком сербських знаків. У ній вперше впроваджено букву „є" на означення позначеного „е" — це, так зване йотоване „є", що його вживаємо й нині в раді інших йотованих „я", „ю", „і".

Митрополітський цензор о. проф. д-р Венед. Левинський —

ПОЖЕРТВИ СЛАТИ НА АДРЕСУ: SOCIAL SERVICE OF UKRAINIAN WAR VETERANS, 1321 W. Lindley Avenue, Philadelphia 41, Pa., U.S.A.

(Про проф. Олександра Неприцького • Грановського)

Потрібна була не тільки віра і переконання в слушність своєї ідеї, але і чимала мірка „цивільної“ відваги.

СХОДИНИ присвячені **ПАМ'ЯТІ**
Вячеслава Липинського
з нагоди 30-ліття з дня смерті.
з доповіддю: ред. **М. ПАСТІКА**: "Переяславський договір
1654 р. в оцінці Вячеслава Липинського";
і словом дир. **Вал. ДОРОШЕНКА**: "Мої особисті зустрічі
Вячеславом Липинським".
Якщо Ви бажаєте бути гостем, широко запрошує — **УПРАВА**

ЕМАНУІЛ ЧЕСНИК
 емеритований ревізор,
 був. радник Українського Кооперативного Банку
 „Дністер” у Львові і був. старшина УГА.
 Похорон відбувся із української католицької церкви
 св. Валерія на місцеве кладовище у Відні.

Похоронні обряди відбулися дня 30-го жовтня 1961 року в Едмонтоні, Альберта, Канада.

Останні в глибокому смутку:

Дочка НАТАЛІЯ і зять о. дек. ЯРОСЛАВ ФЕДУН

Сини: а-р БОГДАН НЕДИЛЬСЬКИЙ з дружиною
БОГДАННОЮ

БІРЕН НЕДИЛЬСЬКИЙ з рідною (на Україні)

Пасерб: МАРКІЯН НЕДИЛЬСЬКИЙ з друж. ОЛЬГО

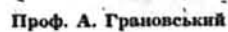
Внуки: СОФІЯ з мужем ІВАН. Б. ТРИЛЬОСЬКИЙМ

мтр. СВІТЕН і СОФІОН НЕДИЛЬСЬКІ

АНДРІЙ ФЕДУН

НАДІЯ з мужем мтр. ВАСИЛЕМ СЛОВЯНО

Пращури: СТЕФАН і МАРКІЯН СЛОВЯНИ

Сьогодні в Америці Україна і українська справа набувають «право громадянства» офіційне проголошування січня Українським Днем стало вже традицією в багатьох містах і стеях; від кількох років обидві палати Конгресу починають свої засідання січня молитвою за Україну цим же засадку організованою активної частини нашого громадянства. Але чимала доля заслуг належить і Гравіоно, комо, людині, яка вирішила

яка відбудеться.
в СУБОТУ, NOVEMBER 11, 1961 року
в "AMERICAN LEGION HALL" в HADLEY, Mass.
Оркестра ПОДОЛЯКА. В часі забави несподіванки та ви-
гавки. Початок вечері — 6:00 веч., а забави від 8-12 вночі

THE KILLINGTON BASIN
NEAR RUTLAND, Vermont.

Оплата за шостиденний табір — \$85,00. Оплата покори-
вас: нічліги, прохарчування (снідання і вечеря), «літати»
доїзд до з'їзду. Кошти доїзду на табір і повертоту додів
учасники покривають самі.

Докладні інформації про табір уміщені в комунікат-
ивий розсилаємо до Пластових Станиць і Осередків.

Зголошення приймають до дня 5-го грудня 1961 р і уді-
ляють інформації:

Для ПЛАСТУНІВ:
пл. сен. Ярослав РУБЕЛЬ
211-05 — 29th Avenue
Bayside 60; N. Y.

Для ПЛАСТУНОК:
ст. пл. Віра ЛЕВИЧЕНКО
189 E. 7th Street
New York 9, N. Y.

EXPOSITION
NOVEMBER 6-12

ПРЕИМУЩЕСТВО ДЛЯ ЦІЛОЇ РОДИНИ!
 Спеціальна міжа на продаж тисячової програми — це товари. Ідеальне місце для на великий закупа на свистячі та.

71st INFANTRY ARMY
34th Street at Park Avenue
N.Y.C.
 Шопенго міждо 10:30 веч.
Вступ!
 Дорослі 1.50 дол., а Діти 50 п.

платити від вложених грошей.

ДВА РАЗИ В РОПІ
СІЧЕНЬ — ЛІПЕНЬ

Урядкування:

Понеділок	6-8 веч.
Середа	6-8 веч.
П'ятниця	6-8 веч.
Субота	1-4 п.

СПИСОК Ч.: 4

Пожертва від новонавчених	М. Гудак, Вестпорт	2.00
Нестора і Люби з Годо-	Г. Мичука, Чернівці	2.00
даських Сигіурі, Кю	Г. Федечко, Коломбус	2.00
Гарден	В. Фіш, Едмонтон	2.00
\$25.00	В. Шпірера, Ірлінгтон	2.00
М. Кочак, Патерсон	Г. Шнігера, Квілеанд	2.00
Г. П. Ярема, Нью Йорк	Г. Фут, Нью Брітєйк	2.00
Н. Гришак, Монреал	А. Янішак, Гаддс	2.00
Др. М. Орловський, Врун-	В. Голубенчик, Каніе	2.00
свік	Др. Ю. Архипів, Бруклін	2.00
Ю. Пасішчик, Філда	С. Шеніков, Нью Йорк	2.00
ІІ. Сетанський, Фінксайд	В. Шеремета, Ньюарк	2.00
Д-р Ю. Куляк, Нью Йорк	Г. Матішик, Ньюарк	2.00
М. Остапенко, Флінт	І. Урбан, Вотервілі	2.00
М. Логун, Монреаль	М. Єльницький, Нью Йорк	2.00
Н. Ярегат, Мінеаполіс	П. С. Олеський, Джемсвік	2.00
І. Коробко, Торонто	О. Мушунчик, Нью Йорк	2.00
ІІ. Кляшко, Геті	М. Снік, Глестонбурі	2.00
М. і В. Пеленські, Штте-	А. Янішківський, Квілеанд	2.00
бург	О. Колтунович, Деуер	2.00
І. Солтис, Дітройт	О. Омецький, Дітройт	2.00
І. Більяк, Квілеанд	О. Дасмюк, Шікаго	2.00
Др. А. Балук, Ньюберрі	Ю. Янік, Квілеанд	2.00
Др. М. Долішський, Ньюарк	І. Петрик, Вінгстон	2.00
Гр. Пастушенко, Мінеапо-	П. Бусел, Віндзор	2.00
ліс	М. Кінацька, Руттерфорд	2.00
Г. Свішак, Шікаго	Т. Голубенчик, Трумбалер-	2.00
геш. І. О. Павленко, Шікаго	свіл	2.00
Н. Бідлога І. Орендж	М. Гречен, Нью Йорк	2.00
В. Гадичин, Рінгросс	І. Панчичин, Маспет	2.00
П. Свєтун, Гарвуд	Н. Корчак, Деррі	2.00
М. Стецурка, Дж. Сіті	Г. Заболотний, Шікаго	2.00
В. Шевченко, Гаммонд	М. Байрак, Едмонтон	2.00
М. Кост, Гарфілд	П. Ніпольський, Едмонтон	1.00
М. Сушко, Гамден	М. Кіріляков, Дунірк	1.00
І. Березницький, Пенсан-	Г. Музичук, Провіденс	1.00
ген	А. Старко, Дітройт	1.00
А. Горалі, Лонг Ай. Сіті	П. Маркін, Нью Гейвен	1.00
Ю. І. Андришин, Ірлінгтон	П. Мамуцук, Галверфорд	1.00
І. Цегель, Філда	П. Крук, Бойнтон, Біч	1.00
Е. Тулько, Ньюарк	прот. Д. Олганік, Міннеапі	1.00
Д. Тулячишська, Нью Йорк	Р. Огірчак, Віндзор	1.00
П. Маршак, Мінні	О. Маршкін, Монреаль	1.00
І. Кабачкін, Нью Йорк	З. Мельонська, Берл	1.00
І. Кальба, Ньюарк	А. Трусиц, Шікаго	1.00
М. Кіндзерський, Бетлегем	Д. Ганець, Шікаго	1.00
М. Зінченко, Форт Вейн	М. Березук, Ст. Кетерін	1.00
А. Шікліна, Орендж	І. С. Яєніський, Вашинг-	1.00
П. Творщук, Гіксайд	тон	1.00
М. Олексів, Нью Йорк	Ю. Ващук, Дж. Сіті	1.00
В. Пулк, Акрон	Н. Яношів, Дітройт	1.00
А. Кушчик, Дітройт	Е. Лобур, Сисен Біч	1.00
Г. Недзальський, Когове	І. Кінос, Брідпорт	1.00
М. П. Отрок, Кренбурі	А. Богдан, Ньюарк	1.00
Д. Ошишак, Брідпорт	П. Самуїл, Вестфал	1.00
М. Дуччак, Сирентон	П. Мандр, Рорема	1.00
П. Меленко, Гелендік	М. Душко, Річмонд Гілл	1.00
І. М. Кушчик, Шікаго	М. Терлецька, Бейсайд	1.00
ІІ. Лодян, Вінгстон		
М. Оседація, Рачестер	Разом —	849.00
Н. Ренга, Нью Йорк	Раніше склали —	834.45
М. Нюфук, Нью Йорк		
Г. Садок, Дж. Сіті	Разом —	1,393.45

Голосіться в цілі вписання дивіденди за 1 півріччя 1961
Поддавайте кожнотчасну зміну адреси.

Хор „Кобзар” започаткував сезон товариською зустріччю

За старим звичаєм хористок, що працюють в забезпеченій компанії „Іншуранс Ко. оф Норт Америка”, наше співоче Т-во одержало дозвіл відбити товариську зустріч — пікнік на мальовничих полях „кантріклубу” вище загорожі установами.

В суботу, 23-го вересня п. р., після полудня, заїжджали авта з членами хору та їхніми родинами на означене місце. На полях коху було галіміро. Розсіяна дитвора завела забави, старші — товариську гутірку. Після короткого відпочинку товариство поділилося на спортивні секції: відбиванки, тенісу а вже найбільше було охочих до копаного м'яча. Завзяті шахісти і тут не прогайували нагоди, щоб себе „шашувати”. Не дарма виступав і дівочий пікніковий комітет. На дратівних решітках кам'яних печей скварчили м'ясні приправи. Крім жарених ковбасок та „гамбургерів” в меню включено аргентинське „асаддо”, що його дбайливо приготував новоприбулий Володзько.

Під вечір, після спортивних розваг, товариство групувалося коло заставлених столів, де комітетові Орися і Росія запрошували до смачної перекуски.

На чудову сніг неба вишшов повнолітній „Кобзарський Б-тень”.

3 весілля в Торонті на народні цілі

Люба і Нестор Снігурі

Будучи гостем на весілля пани Люби Годованської з п. Нестором Снігурою, яке відбулося 19-го серпня 1961, я заважав особливий резpekt до молодих. Вже в церкві Пресвятої Євхаристії, в східному Торонті давали шлюб чотири священники. У гостинній залі св. Кирила і Методія також в Торонті було 500 гостей з Торонто та з околиць і навіть із ЗДА.

Весільний староста, пан Данилюк, вітаючи гостей, віддав привіт для молодих від наших трьох Владик: Митрополита Максима з Вінніпегу, Єпископа Саварина з Едмонтону і Єпископа Борсевича з Торонто.

Панна Люба, бувши ученицею Рідної Школи, де Сестри Службинці вчили, вислали її як делегатку від Рідної Школи при інтронізації зазначених Владик. Пани Люба була дуже доброю і активною ученицею в Рідній Школі. Закінчила з добрим вислідом середню школу і університет. Тепер працює як медична сестра.

Молодий, п. Нестор, яким також опікувалися ще двоє-

нім Сестри Службинці, учився до Рідної Школи Сестер Службинців, а потім при філії УНО в Торонті. Був активним в МУН, часто виступав на сцені в народних танках. Тепер по професії механічний інженер.

Обоє молоді належать до Українського Клубу, при Торонто-нському університеті. При закінченні весільної гостини молоді подякували з першу чергу своїм родичам за дбайливе виховання, подякували усім гостям за присутність і за щедрі подарунки, та за надіслані побажання.

Від себе Пастство „молоді” зложили по \$25 для трьох українських католицьких дисциплін: в Торонті, Вінніпегу і Едмонтоні. Для Торонто-нської парфії, Пресвятої Євхаристії, в Торонті, де обоє молоді виховувалися в дитячих літах, також дарували \$25. В додатку зложили по \$25 для чотирьох українських часописів: „Мета”, „Вільне Слово”, „Новий Шлях” і „Свобода”.

Все те зробило на мене приємне враження. Нехай Бог щастить нашим Молодим на довге і щасливе життя!

Гість

Студія кінематографії УТІ

Кіно є наймолодшим з усіх мистецтв, але найпопулярнішим у цілому світі. Десятки тисяч кінематографів у всіх країнах світу висвітлюють художні, документальні, наукові і ін. фільми, як також і хроніку бачущих подій.

У високих та середніх школах все більше застосовуються фільми, як середник досягання. Висвітлюються фільми і в телевізії та й безпосередньо в помещаннях окремих родин.

У виробництві кінофільмів працюють цілі армії різних фахівців, серед яких основними та найбільш відповідальними є кінорежисери, які керують постановкою фільму в цілому, та кінооператори, які фільмують і відповідають за композицію, освітлення та технічне виконання фільму.

Створення фільму добрий як з мистецького, так і технічного боку, можуть лише фахівці, що мають відповідну фахову школу не лише практичну, але й теоретичну. Такі спеціальні високі кіно-школи (Інститут Кінематографії Акнедемії), існують лише в деяких країнах з високорозвиненою фільмовою індустрією.

Український Технічний Інститут в Нью Йорку відкриває Студію Кінематографії, як спеціалізацію Мистецького

НЕ МОЖЕ БУТИ
КРАЩОЇ
ЗАПОРУКИ

Банкова обслуга в цілій округі вже понад 100 років.

HUDSON COUNTY NATIONAL BANK

Общественно забезпечені до \$10,000.00 через
FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION.

УЧИТЕЛЬСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ В ЕДМОНТОНІ

20-го жовтня в Едмонтоні відбулася учительська конференція, в якій узяло участі понад 20 осіб, переважно вчителів початкових і середніх шкіл Альберти. Доповідь на тему „Розмовний метод навчання української мови” зробив д-р Яр Славутин, професор Альбертського університету, який детально розглянув і пояснив свій метод розмовного навчання. Після доповіді відбулося її обговорення. Вчителі одностайно схвалили цей метод, що вже вживається в середніх школах провінції Альберти.

ВИДАВНИЦТВО „СЛАВУТА”

Минулого року заснувалося в Едмонтоні видавництво „Славута”, що ставить своєю метою видавати поезію та інші вартісні твори, які не приносять жадних матеріальних прибутків, зате збагачують українську літературу. Після першого видання „Оззи” Яра Славутин, видавництво випускає „Вибрані поезії” Володимира Свідзінського, чудового ліричного поета, спаленого московськими комуністами в 1941 р. Книжка з'явиться ще цього року. Третім випуском буде книга поезій Євгена Плужника — для відзначення пам'яті поета, що помер у Соловечку в'язниці 25 років тому. Очікувати згадані книжки по 1 дол., можуть надіслати належність на адресу:

Slavuta Publishing Co.
10920 — 60th Avenue
Edmonton, Alberta, Canada

УВАГА! БОФФАЛО!

Екзекутива УКК в Боффало назначила на неділю 26-го листопада загальну збірку членів на Народний Фонд. Того дня в популяризовані години кожну українську хату відвідають уповноважені збірники і попросять датку на НФ. Просимо приготуватися до того і до акції УКК поставитися з належним розумінням своїх громадських обов'язків.

Екзекутива Відділу УКК

Різноразомне військо Об'єднаних Націй в Конго нараховує тепер докидано 13,455 старшин і воїнів з 21 країни. Найвищий склад того війська був на 24,000 старшин і воїнів з 34 країн. Найбільшу національну групу становлять індійці: 5,700 осіб, а за нею йдуть етіопці (абіссинці) — 3,500. Найменшу групу становлять голландці, які прислали п'ятьох штабних і адміністративних старшин.

Відділу, для підготовки операторів кінематографії. (Директор оф Фотографії).

Керівником Студії буде український кінооператор і власник фільмової фірми в Бразилії інж. Юрій Тарасюк.

Студія розпочинає працювати від 4-го грудня 1961 року за такою програмою: Фотографія, Кінематографія, Композиція, Освітлення, Загальна історія кіно, українське кіно, грим і лябораторія.

Навчання буде провадитися 3 рази на тиждень по вечорах і буде тривати 200 годин.

REAL ESTATE

UNITED REAL ESTATE CO.

- JAMAICA HILL — зелений берг Джеймса, 2 бл. сабвей, 2-род. ОСИВІНІК, з чуд. городом. 6 кімнат для власника + \$175 місячний рент. Ціна \$27,500.
- ASTORIA — бліз. сабвею, 16 род. мур. наріжний дім, з добре проєктованою кримінею, мезансином по 6 і 5 бокс. кімнат. Річний рент \$13,343. Ціна \$74,500.
- FLUSHING — Добра бл. секція, нов. модер. Supermarket, понад \$7,000 торгу, наймодер. улаштування; пошукується партнер або продається цілий.
- BROOKLYN-GREENPOINT — 6 род. мур. тім, в добр. стані, нове опріччання, рент \$3,920. Ціна \$16,000.

Великий вибір нових домів у всіх околицях Кайсу. Зробіть Вашій Родині Різдвяну приємність, якщо розглянетеся тепер. Ви можете зустріти Новий Рік у власній хаті.

UNITED REAL ESTATE CO.

В. КУЗЬМИНСЬКИЙ

170-13 Hillside Avenue — JAMAICA, N. Y.
Тел.: OL 8-6330
ЩОДНЯ ВКЛЮЧНО СУБОТИ І НЕДІЛІ

МАРГАРЕТА МАС СІНА

Газетні фоторепортери фотографують відвідини британської королеви Єлизавети II й інших членів королівської родини в палаті, де принцеса Маргарета народила сина. Коло її палати збираються безшумні юрби людей.

Проф. Л. Добрянський дав доповідь про закордонну політику Америки

Нью Йорк. — Проф. Лев Е. Добрянський, за стерігнись, що він промовляв від себе, а не в характері голови УККА чи професора Джорджтаунського університету, дав тут в суботу 4-го жовтня ц. р. на терені Дискусійного Клубу круглого стола в Українському Інституті Америки доповідь на тему: „Напрями закордонної політики Америки”. Він вказав на надзвичайно складний закордонно-політичний апарат ЗДА і різні впливи на нього та проаналізував однаково різні концепції, як техніку їх реалізації у відношенні до СССР. Зокрема проф. Л. Добрянський ширше

зупинився над справою Тижня Поневолених Націй та проєктованої конгресової Комісії для справ поневолених націй. Державний департамент зайняв в цій справі негативне становище. Хоч проф. Л. Добрянський подав багато негативних доказів на дотеперішню політику ЗДА у відношенні до СССР, проте він висловив стій оптимізм щодо ступеня еволюції в напрямку шораз кращого пізнання суті проблеми Східної Європи. Проф. Добрянський відповів на також на численні запити і думки, висловлені дискусантами. Приєдналися до нього 50 осіб, членів Клубу. Проводив ред. Іван Кедрич.

Труман підтримує кандидатури Вагнера і Гюза

Нью Йорк. — Колишній президент Гаррі С. Труман, перебуваючи в Нью Йорку, відбавляючи свою щоденну ранню прогулянку по вул. міста разом із демократичним кандидатом на посади кандидата Роберт Вагнером, підтримував його кандидатуру, кажучи журналістам, що „Вагнер добре виконував свою працю на становищі мейора, і що люди його потребують”. Труман казав, що „якби він жив в Нью Йорку, то голосував би за

Вагнера”. Труман сказав, що він підтримує кандидатуру Річарда Дж. Гюза на губернаторства Нью Джерсі. Труман казав, що він вірить в перемогу Вагнера в місті Нью Йорку і Гюза в штаті Нью Джерсі. Цих обидвох кандидатів підтримував нещодавно президент Кеннеді, а колишній президент Айзенгауер підтримує в Нью Йорку Луїса Дж. Лефковича, а в Нью Джерсі Джеймса П. Мічелла, колишнього секретаря праці.

Армія прийняла резигнацію генерала Вокера

Вашингтон. — 4-го листопада армія погодилася на резигнацію генерал-майора Едвіна А. Вокера з днем 4-го листопада. Ген. Вокер був звільнений з посту команданта 24-ої дивізії в Німеччині в травні ц. р. після того, як стверджено, що він впливав на воєнк в політичному дусі. Його відкликали до команди

армії в Німеччині, а пізніше він мав обійти команду на Гавайях. 3-го листопада департамент армії дав заяву ген. Вокера про виступлення з армії і, ствердивши, що генерал має всі дані до резигнації, прийняв цю резигнацію. Ген. Вокер не має права на смертину, але він є вільною людиною, яка зможе свободно критикувати уряд без контролю департаменту оборони. Вокер виявив критичні думки про колишнього президента Трумана та інші урядові особи, закидаючи їм м'якість у відношенні до комунізму.

BARCA Company
REPARMENT STORE
48 E. 7th St.
Tel.: GR 3-3550 New York City
Т. ПІВЧЕНКО
Опера „НАЗАР СТОДОЛА”,
альбом з 12-ти платівками.
Ціна \$19.80

REAL ESTATE

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
ДОМІВ, ФАРМ, „BOARDING HOUSE”, БІЗНЕСІВ,
в Лексінгтоні, Н. Й. і Околиці.
За інформаціями:
Martha LOWN
Shandaken, N. Y.
Tel.: 914 Overland 8-9984

БНІЖКИ

Українська
Повстанська Армія
1942 — 1962

Книга має 320 сторінок чоткого друку, багато ілюстрацій оригінальними фоторепродукціями, коштує лише \$3.00.

ІВАНА ФРАНКА:

Для домашнього
огнища
Повість
Ціна — 85 центів

Іван ФРАНКО:

Лис Микита
Ціна — \$0.50

Замовляйте у:

„СВОБОДА”
P. O. Box 346
Jersey City 3, N. J.

„НЕЗАБУДЬКИ”

Пона,
багатолюбовна збірка
віршів для молоді!
Іван СІВИЦЬКИЙ
Вірші з тематикою:
Патрістичною
Релігійною
Віснською
Літньою осінню
та зимовою

Прекрасне видання
в твердій опраці: \$2.50
брошуроване: \$2.90
СВОБОДА
81-83 Grand Street
JERSEY CITY, N. J.

Theodore WOLININ, Inc.

Директор
Похоронного Заведення
123 East 7th Street
NEW YORK, N. Y. (9)
Tel.: GR 5-1437
СОЛІДНА ОБСЛУГА.

ІВАН КОВАЛЬЧИН

FUNERAL HOME
COMPLETELY
AIR CONDITIONED
ЗАВІТАЙТЕСЯ ПОХОРОНАМИ В ШТАТІ
Ціна пристойна для всіх
Обслуга чиста й найкраща
У випадку смутку в родині
включно, як в день, так і вночі:

John KOWALCHUK
129 GRAND STREET
cor. Warren Street,
JERSEY CITY 2, N. J.
NEW JERSEY
Tel: Henderson 4-6181

Петро ЯРЕМА

УКР. ПОГРЕБНИК
Займається похоронами
в БРОУКЛІНІ, БРОУКЛІНІ, NEW YORK і ОКОЛИЦІХ.
Контрольована температура
Модерна каліція до уявки
ДАФОН.

Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ

ДТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ
з кольоровими ілюстраціями.

Визодить кожного місяця у Видавництві
„СВОБОДА”
заходами Українського Народного Союзу.

Редагує Колегія з членів
Об'єднання Працівників Дитячої Літератури

РІЧНА ПЕРЕПЛАТА у ЗДА \$4.00
У інших країнах — рівноцінна цієї суми.
Ціна окремого числа 40 центів.

Адреса:
„СВОБОДА” — „ВЕСЕЛКА”
P. O. Box 346 — Jersey City 3, N. J., USA.

ТАРЗАН, ч. 4740. Нова небезпека.

Сю спалахнула після Остін-нового докору мавполюдові. — Залиши цей драматизм... Ощаджуй не для когось, хто може діяти!

— Скінчим всі з цими сценами, — докоряв Френк, — і вертаймося до табору. Ходім, Тарзане...

Я приєднаюся до вас пізніше, — відповів м'яко Тарзан. — Але тим часом будьте обережні... Я маю передчувати небезпеку.